TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. lapkričio 5 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Žemės ūkis — Bendra žemės ūkio politika — Ekologinė gamyba ir ekologiškų produktų ženklinimas — Reglamentas (EB) Nr. 889/2008 — 27 straipsnio 1 dalies f punktas — Tam tikrų produktų ir medžiagų naudojimas perdirbant maisto produktus — Draudimas naudoti mineralus, vitaminus, aminorūgštis ir mikroelementus, kai pagal įstatymus jų naudoti nereikalaujama — Geležies gliukonato ir vitaminų dėjimas į ekologiškus gėrimus — Mineralų, vitaminų, aminorūgščių ir mikroelementų naudojimas — Kiekis, būtinas, kad būtų leista prekiauti kaip maisto papildu, pateikiant teiginius apie maistingumą ar sveikumą, arba kaip specialios mitybinės paskirties maisto produktu“

Byloje C-137/13

dėl 2013 m. vasario 27 d. *Bayerisches Verwaltungsgericht München* (Vokietija) nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2013 m. kovo 18 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Herbaria Kräuterparadies GmbH

prieš

Freistaat Bayern

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas T. von Danwitz, teisėjai A. Rosas, E. Juhász (pranešėjas), D. Šváby ir C. Vajda,

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorius K. Malacek, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2014 m. vasario 12 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Herbaria Kräuterparadies GmbH*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* H. Schmidt,

— *Freistaat Bayern*, atstovaujamos C. Höfner ir K. Mitsching,

— Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir S. Šindelková,

— Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos M. J. García-Valdecasas Dorrego,

* Proceso kalba: vokiečių.

— Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos C. Candat ir D. Colas,

— Europos Komisijos, atstovaujamos H. Kranenborg, G. von Rintelen ir S. Grünheid,

susipažinęs su 2014 m. gegužės 8 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2008 m. rugsėjo 5 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 889/2008, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 834/2007 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklinimo įgyvendinimo taisyklės dėl ekologinės gamybos, ženklinimo ir kontrolės (OL L 250, p. 1), 27 straipsnio 1 dalies f punkto išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas sprendžiant *Herbaria Kräuterparadies GmbH* (toliau – *Herbaria*) ir *Freistaat Bayern* ginčą dėl galimybės naudoti nuorodą apie ekologišką gamybos būdą vaisių sulčių ir žolių ekstraktų mišinių, kuriuose, be ekologiškų produktų, yra vitaminų ir geležies gliukonato, gautų ne iš ekologinės žemdirbystės, etiketėse, reklamoje ir prekyboje.

Teisinis pagrindas

3 2007 m. birželio 28 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 834/2007 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklinimo ir panaikinančio Reglamentą (EEB) Nr. 2092/91 (OL L 189, p. 1) 3, 5, 22 ir 25 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(3) Bendrijos teisės sistemoje, reguliuojančioje ekologinės gamybos sektorių, turėtų būti siekiama užtikrinti sąžiningą konkurenciją ir tinkamą ekologiškų produktų vidaus rinkos veikimą, išlaikyti ir pateisinti vartotojų pasitikėjimą produktais, paženklintais kaip ekologiški produktai. <…>

<…>

(5) Todėl tikslinga aiškiau apibrėžti ekologinei gamybai taikomus tikslus, principus ir taisykles, siekiant prisidėti prie skaidrumo ir vartotojų pasitikėjimo, o taip pat suvienodinto ekologinės gamybos koncepcijos suvokimo.

<…>

(22) Svarbu išlaikyti vartotojų pasitikėjimą ekologiškais produktais. Todėl reikėtų griežtai apriboti ekologinei gamybai taikomų reikalavimų išimtis ir jas numatyti tik tuomet, kai išimtinių taisyklių taikymas yra pagrįstas.

<…>

(25) <...> tikslinga ES logotipą naudoti tik tiems produktams, kurių sudėtyje esantys visi arba beveik visi ingredientai yra ekologiški ingredientai, siekiant neklaidinti vartotojo dėl viso produkto ekologiško pobūdžio. Todėl neturėtų būti leidžiama jį naudoti perėjimo prie ekologinio ūkininkavimo laikotarpio produktų ar perdirbtų maisto produktų, kurių sudėtyje esančių žemės ūkio kilmės ingredientų mažiau nei 95 % yra ekologiški ingredientai, ženklinimui.“

4 Šio reglamento 3 straipsnyje nurodyti bendrieji tikslai, kurių siekiama ekologine gamyba, būtent „gaminti daug įvairių maisto ir kitų žemės ūkio produktų, patenkinančių prekių, pagamintų naudojant aplinkai, žmonių sveikatai, augalų sveikatai ar gyvūnų sveikatai ir gerovei nekenkiančius procesus, vartojimo paklausą“.

5 Remiantis šio reglamento 6 straipsniu „Ekologiško maisto perdirbimui taikomi konkretūs principai“:

„Greta 4 straipsnyje išdėstytų bendrųjų principų, perdirbto ekologiško maisto gamyba taip pat grindžiama šiais konkrečiais principais:

a) ekologiški maisto produktai gaminami iš ekologiškų žemės ūkio ingredientų, išskyrus atvejus, kai ekologiško tokio ingrediento atitikmens nėra rinkoje;

b) maisto priedų, neekologiškų ingredientų, kurių funkcijos yra daugiausia technologinės ir sensorinės, bei mikroelementų ir perdirbimo pagalbinių priemonių naudojimas apribojamas tiek, kad jie būtų naudojami minimaliai ir tik tuo atveju, kai yra esminis technologinis poreikis, arba tam tikrais mitybos tikslais;

c) nenaudojamos medžiagos ir perdirbimo metodai, kurie gali būti klaidinantys tikrojo produkto pobūdžio atžvilgiu;

d) maistas perdirbamas atsargiai, pirmiausia naudojant biologinius, mechaninius ir fizinius metodus.“

6 To paties reglamento 19 straipsnio „Perdirbto maisto gamybos bendrosios taisyklės“ 2 dalyje numatyta:

„Ekologiško perdirbto maisto sudėčiai taikomos šios sąlygos:

a) produktas daugiausia gaminamas iš žemės ūkio kilmės ingredientų; <…>

b) tik priedai, perdirbimo pagalbinės priemonės, kvapiosios medžiagos, vanduo, druska, mikroorganizmų ir fermentų preparatai, mineralai, mikroelementai, vitaminai, taip pat amino rūgštys ir kiti mikroelementai maisto produktuose, skirtuose tam tikrai mitybai, gali būti naudojami tik tuo atveju, jei juos leidžiama naudoti ekologinėje gamyboje pagal 21 straipsnį;

<…>“

7 Reglamento Nr. 834/2007 21 straipsnyje „Kriterijai, taikomi tam tikriems perdirbant naudojamiems produktams ir medžiagoms“ nustatyta:

„1. 19 straipsnio 2 dalies b ir c punktuose nurodyti produktai ir medžiagos leidžiami naudoti ekologinėje gamyboje ir įtraukiami į ribotą produktų ir medžiagų sąrašą laikantis II antraštinėje dalyje nustatytų tikslų bei principų ir šių kriterijų, kurie vertinami bendrai:

i) nėra pagal šį skyrių patvirtintų pakaitalų;

ii) nenaudojant šių medžiagų nebūtų neįmanoma gaminti ar išlaikyti maisto arba patenkinti atitinkamų mitybos reikalavimų, numatytų remiantis Bendrijos teisės aktais.

Be to, 19 straipsnio 2 dalies b punkte nurodyti produktai ir medžiagos randami gamtoje ir jiems galėjo būti taikomi tik mechaniniai, fiziniai, biologiniai, fermentavimo arba mikrobiologiniai procesai, išskyrus tuos atvejus, jei nėra galimybės rinkoje gauti pakankamo kiekio ar kokybės tokios kilmės produktų ar medžiagų.

2. Komisija 37 straipsnio 2 dalyje nurodyta tvarka nusprendžia leisti naudoti šio straipsnio 1 dalyje nurodytus produktus ir medžiagas bei įtraukti juos į ribotą sąrašą, nustato konkrečias jų naudojimo sąlygas bei apribojimus ir prireikus nusprendžia išbraukti produktus iš sąrašo.

<…>“

8 Remiantis šio reglamento 23 straipsniu „Su ekologine gamyba susijusių terminų vartojimas“:

„1. Taikant šį reglamentą laikoma, kad ant produkto pateikti su ekologinės gamybos metodu susiję terminai, tuo atveju, kai ženklinimo etiketėse, reklaminėje medžiagoje arba prekybos dokumentuose toks produktas, jo ingredientai ar pašarų produktai yra apibrėžti naudojant terminus, nurodančius pirkėjui, kad šis produktas, jo ingredientai ar pašarų produktai pagaminti pagal šiame reglamente nustatytas taisykles. Visų pirma, priede išvardyti terminai, jų išvestiniai žodžiai arba mažybinės formos, pavyzdžiui, „bio“ ar „eco“, atskirai arba junginiuose, gali būti vartojami visoje Bendrijoje ir bet kuria Bendrijos kalba ženklinant ir reklamuojant produktus, kurie atitinka pagal šį reglamentą ar jo laikantis nustatytus reikalavimus.

<…>

2. 1 dalyje nurodyti terminai nevartojami Bendrijoje jokia Bendrijos kalba ženklinant ir reklamuojant produktus, kurie neatitinka pagal šį reglamentą nustatytų reikalavimų, ir jų komerciniuose dokumentuose, išskyrus atvejus, kai šie terminai netaikomi žemės ūkio produktams maiste ar pašaruose arba akivaizdžiai nėra susiję su ekologine gamyba.

<…>

4. Perdirbto maisto atveju 1 dalyje nurodyti terminai gali būti vartojami:

a) prekiniame pavadinime, jeigu:

i) perdirbant maistą buvo laikomasi 19 straipsnio;

<…>“

9 Reglamento Nr. 889/2008 21 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„Ekologiškiems maisto produktams perdirbti, pagal Reglamentą (EEB) Nr. 2092/91 buvo leidžiama aiškiai apibrėžtomis sąlygomis naudoti tam tikras ne žemės ūkio kilmės sudedamąsias dalis, tam tikras pagalbines maisto perdirbimo priemones ir tam tikras žemės ūkio kilmės neekologiškas sudedamąsias dalis. Siekiant užtikrinti ekologinio ūkininkavimo tęstinumą, pagal Reglamento (EB) Nr. 834/2007 21 straipsnio 2 dalyje pateiktas nuostatas toliau leidžiama naudoti tokius produktus ir medžiagas. <…>“

10 Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnyje „Tam tikrų produktų ir medžiagų naudojimas gaminant maistą“ nustatyta:

„1. Pagal Reglamento (EB) Nr. 834/2007 19 straipsnio 2 dalies b punktą gaminant ekologiškus maisto produktus <...> galima naudoti tik šias medžiagas:

<…>

f) mineralus (įskaitant mikroelementus), vitaminus, aminorūgštis ir mikroelementus, kuriuos leista naudoti tik tiek, kiek jų naudojimas maisto produktuose, į kuriuos jie įdedami, yra būtinas pagal teisės aktus.“

11 2002 m. birželio 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2002/46/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su maisto papildais, suderinimo (OL L 183, p. 51; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 490), iš dalies pakeistoje 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1137/2008 (OL L 311, p. 1, toliau – Direktyva 2002/46), apibrėžta maisto papildų sąvoka ir nustatytos sąlygos, kurios turi būti įvykdytos, kad maisto produktas galėtų būti laikomas tokiu papildu.

12 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1924/2006 dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikatingumą (OL L 404, p. 9, ir klaidų ištaisymas OL L 12, 2007, p. 3) apibrėžta teiginio sąvoka ir nustatytos jos vartojimo sąlygos.

13 2012 m. gegužės 16 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 432/2012 dėl tam tikrų leidžiamų vartoti teiginių apie maisto produktų sveikumą, išskyrus teiginius apie susirgimo rizikos mažinimą, vaikų vystymąsi ir sveikatą, sąrašo sudarymo (OL L 136, p. 1), priede pateiktas leidžiamų vartoti teiginių apie maisto produktų sveikumą sąrašas, nurodytas Reglamento Nr. 1924/2006 13 straipsnio 3 dalyje. Dėl geležies šiame priede leidžiamas toks teiginys apie sveikumą:

„Geležis svarbi normaliai raudonųjų kraujo kūnelių kraujodarai ir hemoglobino susidarymui. Teiginys gali būti vartojamas kalbant tik apie tą maisto produktą, kuris yra bent jau geležies šaltinis, kaip nurodyta teiginyje <...>“

14 2009 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/39/EB dėl specialios mitybinės paskirties maisto produktų (OL L 124, p. 21) 1 straipsnio 2 dalyje apibrėžti specialios mitybinės paskirties maisto produktai ir nustatyti su tokia paskirtimi susiję reikalavimai.

15 2009 m. spalio 13 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 953/2009 dėl medžiagų, kurių konkrečiais mitybos tikslais gali būti dedama į specialios paskirties maisto produktus (OL L 269, p. 9), priede, remiantis Direktyvos 2009/39 4 straipsnio 3 dalimi, pateiktas sąrašas medžiagų, skirtų konkretiems mitybos tikslams, įskaitant vitaminus ir mineralines druskas, kurių gali būti dedama į specialios paskirties maisto produktus. Šio reglamento 4 ir 5 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(4) Medžiagų pasirinkimas visų pirma turėtų būti pagrįstas jų saugumu, pakankamu jų tiekimu žmonėms ir jų organoleptinėmis bei technologinėmis savybėmis. Jei konkrečioms maisto produktų kategorijoms taikomose nuostatose nenurodyta kitaip, medžiagų įtraukimas į tokių medžiagų, kurios gali būti naudojamos specialios paskirties maisto produktams gaminti, sąrašą dar nereiškia, kad jas pridėti į tuos maisto produktus yra būtina arba pageidaujama.

(5) Kai manoma, kad būtina pridėti maistinę medžiagą, tai sąlygoja konkrečios taisyklės, nustatytos atitinkamose konkrečiose direktyvose, ir kai reikia – atitinkami kiekybiniai kriterijai.“

16 2008 m. gruodžio 8 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1235/2008, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 834/2007 įgyvendinimo taisyklės dėl ekologiškų produktų importo iš trečiųjų šalių (OL L 334, p. 25), III antraštinės dalies „Produktų, kuriems suteikiamos lygiavertės garantijos, importas“ 1 skyriaus „Pripažintų trečiųjų šalių sąrašas“ 7 straipsnyje, susijusiame su trečiųjų šalių sąrašo sudarymu ir turiniu, numatyta, kad toks sąrašas pateiktas šio reglamento III priede. Šio reglamento tos pačios antraštinės dalies 2 skyriaus „Pripažintų lygiavertiškumo nustatymo tikslais kontrolės įstaigų ir kontrolės institucijų sąrašas“ 10 straipsnyje nurodyta, kad pripažintų lygiavertiškumo nustatymo tikslais kontrolės įstaigų ir kontrolės institucijų sąrašas pateiktas to paties reglamento IV priede.

17 2012 m. vasario 14 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 126/2012, kuriuo iš dalies keičiamos Reglamento (EB) Nr. 889/2008 nuostatos dėl patvirtinamųjų dokumentų ir Reglamento (EB) Nr. 1235/2008 nuostatos dėl ekologiškų produktų importo iš Jungtinių Amerikos Valstijų (OL L 41,

p. 5), II priedu iš dalies pakeisti Reglamento Nr. 1235/2008 III ir IV priedai. Reikšminga šių III ir IV priedų redakcija pateikta 2012 m. birželio 20 d. Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) Nr. 508/2012, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1235/2008 (OL L 162, p. 1).

18 Įgyvendinimo reglamento Nr. 126/2012 4 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad „Jungtinės Valstijos turėtų būti įtrauktos į Reglamento (EB) Nr. 1235/2008 III priedo sąrašą“.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

19 *Herbaria* gamina produktą „Herbaria Blutquick – Eisen + Vitamine“ („Herbaria Blutquick“ – geležis + vitaminai“, toliau – „Blutquick“), t. y. vaisių sulčių mišinį su augalų ekstraktais, kurio sudėtyje, be augalinių ekologinės žemdirbystės produktų, yra vitaminų ir geležies gliukonato. Pastarosios sudedamosios dalys nėra ekologinės žemdirbystės produktai.

20 „Blutquick“ pateikiamas ir parduodamas kaip maisto papildas, kurio sudėtyje yra geležies ir vitaminų, o šio produkto etiketėje pateikta pagal Reglamento (EB) Nr. 834/2007 23 straipsnį saugoma nuoroda apie ekologinį gamybos būdą ir teiginys, kad „geležis svarbi normaliai raudonųjų kraujo kūnelių kraujodarai ir hemoglobino susidarymui“. Per dieną rekomenduojamas suvartoti „Blutquick“ kiekis atitinka 20 % geležies rekomenduojamos paros normos, o šį produktą ypač rekomenduojama vartoti nėštumo ir vaiko žindymo laikotarpiu, siekiant skatinti vaiko natūralią intelektinę raidą. Be to, teigiama, kad „Blutquick“ prisideda prie normalios raudonųjų kraujo kūnelių kraujodaros ir hemoglobino susidarymo ir mažina nuovargį.

21 2011 m. gruodžio 18 d. sprendimu kompetentingos Bavarijos valdžios institucijos nurodė *Herbaria* pašalinti iš „Blutquick“ etikečių, reklamos ir prekybos nuorodą apie ekologinį gamybos būdą, nes tai, jų teigimu, pažeidžia Reglamento Nr. 834/2007 23 straipsnio 4 dalies pirmos pastraipos a punkto i papunktį, siejamą su to paties reglamento 19 straipsnio 2 dalies b punktu ir Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punktu. Remiantis to sprendimo motyvais, mineralų ir vitaminų gali būti įdedama tik tiek, kiek jų naudojimas maisto produktuose, į kuriuos jų įdedama, yra būtinas pagal teisės aktus, bet „Blutquick“ atveju teisės aktuose to nereikalaujama. Tai, kad pagal Reglamentą Nr. 1924/2006 „teiginiams apie maistingumą ir sveikatingumą“ taikomi išsamūs reikalavimai, nereiškia, kad vitaminų ir mineralų naudojimas maisto produktų gamyboje yra būtinas pagal teisės aktus. Taigi „Blutquick“ negali būti ženklinamas, reklamuojamas ar parduodamas pateikiant Reglamento Nr. 834/2007 23 straipsnyje reglamentuotą nuorodą apie ekologinį gamybos būdą, nes pagal Reglamentą Nr. 1924/2006 nereikalaujama į maisto produktus dėti vitaminų ir geležies gliukonato.

22 *Herbaria* minėtą sprendimą apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, pirmiausia tvirtindama, kad Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punktu siekiama leisti dėti mineralų ir vitaminų, jeigu ir tiek, kiek pagal kitas Sąjungos ar nacionalinės teisės aktų nuostatas būtina užtikrinti tam tikrą vitaminų ir mineralinių medžiagų kiekį, nes be jo maisto produktas neatitiktų savo paskirties. Sąjungos teisės nuostatose dėl maisto papildų ar teiginių apie maistingumą ir sveikumą, visų pirma Reglamente Nr. 1924/2006, reikalaujama į maisto produktus, kurie pagal jų ženklinimą skirti konkrečiam su mityba susijusiam tikslui, dėti mineralų ir vitaminų. *Herbaria* mano, kad nurodyta maisto papildo paskirtis yra teisinės pareigos pasiekti atitinkamas minimalias vertes pagrindas ir medžiagų įdėjimas laikytinas reikalaujamu pagal teisės aktus, jei pasiekti minėtas vertes galima tik pridėjus šių medžiagų. Be to, Reglamente Nr. 432/2012 nustatyti reikalavimai, susiję su paros dozėmis, taigi reikalaujama į ekologiškus maisto produktus įdėti medžiagų. *Herbaria* pažymėjo, kad įdėti į „Blutquick“ vitaminų ir geležies gliukonato būtina norint pasiekti maistingumo vertes, reikalingas deklaruotam maistingumo tikslui pasiekti, ir kad to neįmanoma padaryti naudojant ingredientus iš ekologiškų produktų. Bet kuriuo atveju vitaminų ir geležies gliukonato dedama tik tiek, kiek būtina.

23 Bavarijos valdžios institucijų teigimu, nė viename teisės akte nereikalaujama dėti vitaminų ar geležies gliukonato. Pagal Reglamentą Nr. 1924/2006 tik leidžiama dėti šių medžiagų, bet to nereikalaujama. Be to, bet kokiam kitam aiškinimui prieštarautų Reglamento Nr. 834/2007 6 straipsnio b punktas, pagal kurį ekologinėje žemdirbystėje maisto priedų naudojimas turi būti apribotas iki minimumo.

24 Šiomis aplinkybėmis *Bayerisches Verwaltungsgericht* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punktas aiškintinas taip, kad nurodytų medžiagų naudojimas yra būtinas pagal teisės aktus tik tuo atveju, kai pagal Sąjungos teisės nuostatą arba nacionalinės teisės nuostatą, suderinamą su Sąjungos teise, tiesiogiai reikalaujama į maisto produktą, į kurį turi būti įdedama nurodytų medžiagų, jų įdėti arba bent jau nustatomas nurodytų medžiagų, kurių turi būti įdedama, minimalus kiekis?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punktas aiškintinas taip, kad nurodytų medžiagų naudojimas pagal teisės aktus būtinas ir tais atvejais, kai maisto produkto kaip maisto papildo pateikimas rinkai arba teiginių apie sveikumą vartojimas, neįdėjus bent vienos iš nurodytų medžiagų, galėtų suklaidinti vartotoją, nes dėl mažos vienos iš nurodytų medžiagų koncentracijos maisto produktas negali atlikti savo kaip maisto produkto paskirties arba savo paskirties, apibūdintos teiginiu apie sveikumą?

3. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punktas aiškintinas taip, kad nurodytų medžiagų naudojimas pagal teisės aktus būtinas ir tais atvejais, kai konkretus teiginys apie sveikumą gali būti vartojamas tik kalbant apie maisto produktus, kurių sudėtyje yra bent jau vienos iš nurodytų medžiagų tam tikras, vadinamasis didelis, kiekis?“

Dėl prašymo atnaujinti žodinę proceso dalį

25 2014 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo kanceliarijai pateiktame dokumente *Herbaria*, remdamasi nauja faktine aplinkybe, paprašė atnaujinti žodinę proceso dalį.

26 Šiuo klausimu *Herbaria* pažymi, kad kūdikiams ir vaikams iki trejų metų amžiaus skirtų produktų rinka yra beveik išimtinai ekologiškų produktų rinka ir, jeigu Teisingumo Teismas vadovautųsi generalinės advokatės išvada dėl Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punkto aiškinimo, šie produktai būtų nebe ekologiški, nes dietiniams produktams skirtuose teisės aktuose reikalaujama minimalaus tam tikrų medžiagų, visų pirma vitaminų ir mineralų, kiekio. Ji pabrėžia, kad praktiškai neegzistuoja kūdikiams ir mažamečiams vaikams skirtų maisto produktų, kuriuose šis minimalus kiekis užtikrinamas natūraliai, ir prašo apklausti valstybes nares ir atlikti ekspertizę, kad šis faktas būtų konstatuotas.

27 Be to, *Herbaria* mano, kad su prekyba produktais iš Jungtinių Valstijų kaip ekologiškais produktais susijusios taisyklės, kurios yra Sąjungos teisės dalis, priešingai, nei matyti iš generalinės advokatės išvados, yra svarbios pagrindinėje byloje. Ji tvirtina, kad pagal nacionalinę proceso teisę siekiant nustatyti, ar ieškovo teisės nebuvo pažeistos, yra reikšminga paskutinio posėdžio, vykusio bylą nagrinėjančiame teisme, data. Šiuo klausimu ji nurodo, kad posėdis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme vyko 2012 m. birželio 20 d., t. y. gerokai vėliau, nei įsigaliojo Reglamentas Nr. 126/2012, kuriuo leidžiama produktus, kurie Jungtinėse Valstijose supakuoti kaip ekologiški produktai, neatsižvelgiant į mineralų ir sintetinių vitaminų kiekį juose, pateikti Sąjungos rinkai. *Herbaria* mano, kad, jeigu ji netektų galimybės Sąjungos rinkai pateikti „Blutquick“, tai reikštų skirtingą požiūrį.

28 Šiuo klausimu primintina, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statute ir Teisingumo Teismo procedūros reglamente šalims nenumatyta galimybė pateikti atsiliepimų į generalinio advokato išvadą (žr. sprendimų *Stichting Natuur en Milieu ir kt.*, C-266/09, EU:C:2010:779, 28 punktą ir *Komisija / Portugalija*, C-335/12, EU:C:2014:2084, 45 punktą).

29 Pagal Procedūros reglamento 83 straipsnį Teismas, išklausęs generalinį advokatą, gali nutarti atnaujinti žodinę proceso dalį – pirmiausia, jeigu jis mano, kad jam nepateikta pakankamai informacijos, arba jeigu baigus žodinę proceso dalį šalis pateikė naują faktą, kuris gali būti lemiamas Teismui priimant sprendimą, arba jeigu nagrinėjant bylą reikia remtis argumentu, dėl kurio šalys ar Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnyje nurodyti suinteresuotieji asmenys nepateikė nuomonės.

30 Nagrinėjamu atveju išklausęs generalinę advokatę, Teisingumo Teismas mano, kad turi visą informaciją, būtiną sprendimui priimti, ir kad iš *Herbaria* prašymo nematyti naujo fakto, kuris gali būti lemiamas priimant šį sprendimą.

31 Atsižvelgiant į šias aplinkybes, prašymas atnaujinti žodinę proceso dalį netenkintinas.

Dėl prejudicinių klausimų

32 Savo klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiraujasi, ar Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punktas aiškintinas taip, kad naudoti vieną iš šioje nuostatoje nurodytų medžiagų pagal teisės aktus reikalaujama, tik jei pagal Sąjungos teisės taisyklę arba pagal Sąjungos teisę atitinkančią nacionalinės teisės taisyklę tiesiogiai reikalaujama įdėti minėtos medžiagos į maisto produktą tam, kad juo apskritai galėtų būti prekiaujama, ar naudoti tokią medžiagą pagal teisės aktus reikalaujama ir tuomet, kai maisto produktu prekiaujama kaip maisto papildu, vartojant teiginį apie maistingumą ar sveikumą, arba kaip specialios mitybinės paskirties maisto produktu, o tai reiškia, kad tam, jog būtų laikomasi su medžiagų dėjimu į maisto produktus susijusių nuostatų, numatytų atitinkamai Direktyvoje 2002/46, reglamentuose Nr. 1924/2006 ir 432/2012, Direktyvoje 2009/39 ir Reglamente Nr. 953/2009, šio maisto produkto sudėtyje turi būti tam tikras nagrinėjamos medžiagos kiekis.

33 Reglamento Nr. 834/2007 23 straipsnio 2 dalyje uždrausta vartoti terminus, kuriais nurodomas ekologinės gamybos būdas ženklinant produktus, kurie neatitinka tame reglamente išdėstytų reikalavimų.

34 Dėl perdirbtų maisto produktų, kaip antai „Blutquick“, šio straipsnio 4 dalyje numatyta, kad minėta nuoroda leidžiama, jeigu šie produktai atitinka minėto reglamento 19 straipsnį.

35 Reglamento Nr. 834/2007 19 straipsnio 2 dalies b punkte leidžiama, be kita ko, dėti mineralų ir vitaminų, jeigu juos leista naudoti ekologinėje gamyboje pagal šio reglamento 21 straipsnį.

36 Reglamento Nr. 834/2007 21 straipsnyje yra nustatyti leidimo naudoti šias medžiagas kriterijai ir Komisijai suteikta teisė, vadovaujantis šiais kriterijais, sudaryti ribotą sąrašą, į kurį įtraukiamos šios medžiagos. Remiantis šiais kriterijais, išdėstytais šio straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos i ir ii punktuose, tam, kad medžiagą galėtų būtų leista naudoti, turi neegzistuoti kitų pagal šio reglamento III antraštinės dalies 4 skyrių patvirtintų pakaitalų ir nenaudojant šios medžiagos turi būti neįmanoma pagaminti ar išlaikyti maisto produktų arba patenkinti mitybos reikalavimų, numatytų Sąjungos teisės aktuose.

37 Remdamasi šia nuostata, Komisija Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalyje ir VIII priede sudarė ribotą medžiagų, kurios gali būti naudojamos perdirbant maistą, kuriuo prekiaujama kaip ekologišku, sąrašą. Pagal šio reglamento 27 straipsnio 1 dalies f punktą mineralai ir vitaminai leistini tik tuo atveju, jei juos naudoti maisto produktuose, į kuriuos jų įdėta, būtina pagal teisės aktus.

38 Šios nuostatos tekste vienareikšmiškai nurodyta, kad mineralai ir vitaminai gali būti naudojami perdirbant ekologiškus maisto produktus, tik jei vadovaujantis teisės normomis įpareigojama juos naudoti, kad būtų galima prekiauti šiais produktais.

39 Tai, kad naudoti šias medžiagas reikalaujama pagal nacionalinės arba Sąjungos teisės normą, yra nesvarbu. Jeigu tai yra nacionalinės teisės norma, nacionalinis teismas turi išnagrinėti, ar joje numatytas toks reikalavimas, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punktą. Kilus abejonėms dėl jos atitikties Sąjungos teisei, jis gali arba tam tikrais atvejais privalo kreiptis į Teisingumo Teismą pagal SESV 267 straipsnį.

40 Teisingumo Teismo turimoje bylos medžiagoje nėra informacijos, kuri patvirtintų, kad tokia nacionalinės teisės norma egzistuoja, o prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tokios normos irgi nenurodė.

41 Teleologinis ir sisteminis Reglamento Nr. 834/2007 21 straipsnio ir Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punkto aiškinimas patvirtina, kad tokios medžiagos, kaip mineralai ir vitaminai, perdirbant ekologiškus maisto produktus gali būti naudojamos, tik jei pagal Sąjungos teisės taisyklę arba pagal ją atitinkančią nacionalinės teisės taisyklę tiesiogiai reikalaujama jas naudoti tam, kad šiuo maistu galėtų būti prekiaujama.

42 Kalbant apie Reglamento Nr. 834/2007 tikslą pažymėtina, kad šiuo reglamentu, remiantis jo 3, 5 ir 22 konstatuojamosiomis dalimis, siekiama išsaugoti vartotojų pasitikėjimą produktais, paženklintais kaip ekologiški produktai, o jo 6 straipsnio c punkte nustatyta, kad turi būti nenaudojama medžiagų ir perdirbimo metodų, kurie gali būti klaidinantys atsižvelgiant į tikrąjį produkto pobūdį.

43 Reglamento Nr. 834/2007 21 straipsnyje Komisijai suteikta teisė leisti naudoti medžiagas ir įtraukti jas į šiame straipsnyje nurodytą ribotą sąrašą tik laikantis griežtų sąlygų, būtent jei šių medžiagų negalima pakeisti kitomis medžiagomis, patvirtintomis pagal šio reglamento III antraštinės dalies 4 skyrių, ir jei jų naudojimas yra neišvengiamas.

44 Kaip tvirtina *Freistaat Bayern*, Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta nuo neekologiškų ingredientų naudojimo ribojimo principo, numatyto Reglamento Nr. 834/2007 6 straipsnio b punkte, leidžianti nukrypti nuostata. Tokia leidžianti nukrypti nuostata, kuri taikoma žmonių maistui, turi būti aiškinama siaurai.

45 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme ir šiame teismo procese *Herbaria* nurodo įvairias teisines Sąjungos priemones, siekdama įrodyti, kad jomis nustatomos teisinės pareigos, kuriomis ji buvo įpareigota į „Blutquick“ dėti geležies ir vitaminų. Todėl ji mano, kad šių medžiagų dėjimas taip pat laikytinas „būtinu pagal teisės aktus“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punktą, nes jei šiame gėrime nebūtų tam tikro kiekio mineralų ar vitaminų, jai nebūtų leista prekiauti savo gėrimu kaip maisto papildu, vartojant teiginius apie maistingumą ar sveikumą, arba kaip specialios mitybinės paskirties maisto produktu.

46 Šiuo klausimu konstatuotina, kad ūkio subjektai turi nustatyti savo produktų sudėtį ir nuspręsti, kokiu pavadinimu pageidauja juos pardavinėti. Jeigu jie pageidauja šiuos produktus pardavinėti kaip maisto papildus, kaip jie suprantami pagal Direktyvą 2002/46, vartodami teiginius apie maistingumą ar sveikumą, kaip jie suprantami pagal reglamentus Nr. 1924/2006 ir 432/2012, arba kaip specialios mitybinės paskirties maisto produktus, kaip jie suprantami pagal Direktyvą 2009/39 ir Reglamentą Nr. 953/2009, jie turi įvykdyti pareigas, šioje srityje numatytas taikytinų Sąjungos teisės aktų, o tai gali lemti draudimą prekiauti kaip ekologinės žemdirbystės produktu. Pagal Sąjungos teisę negarantuojama, kad ūkio subjektas galės prekiauti savo produktais, vartodamas visus pavadinimus, kurie, jo manymu, yra naudingi parduodant tuos produktus.

47 Iš to darytina tokia išvada: kadangi maisto kaip maisto papildo, kaip jis suprantamas pagal Direktyvą 2002/46, vartojant teiginius apie maistingumą ar sveikumą, kaip jie suprantami pagal reglamentus Nr. 1924/2006 ir 432/2012, arba kaip specialios mitybinės paskirties maisto produkto, kaip jis suprantamas pagal Direktyvą 2009/39 ir Reglamentą Nr. 953/2009, pardavimas yra neprivalomas, teiginys, kad Sąjungos teisės nuostatos yra teisiniai reikalavimai, kaip jie suprantami pagal Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punktą, yra atmestinas.

48 Vadinasi, vitaminų ir mineralų dėjimas gaminant tokį gėrimą kaip „Blutquick“ nėra Sąjungos teisės taisyklėse numatyta pareiga tam, kad gėrimu galėtų būti prekiaujama. Vitaminų ir mineralų neįdėjimas tam tikrais atvejais daugiausia gali būti kliūtis prekiauti šiuo gėrimu kaip maisto papildu, vartojant teiginius apie maistingumą ar sveikumą, arba kaip specialios mitybinės paskirties maisto produktu.

49 Be to, *Herbaria* teigia, kad yra diskriminuojama, nes jai neleidžiama prekiauti „Blutquick“ kaip ekologišku produktu, tačiau, remiantis Įgyvendinimo reglamentu Nr. 126/2012 padarytais reglamentų Nr. 889/2008 ir 1235/2008 pakeitimais, panašiu Jungtinių Valstijų kilmės gėrimu, paženklintu pagal šios trečiosios šalies teisės aktus kaip ekologišku produktu, nepaisant to, kad į jį įdėta mineralų ir sintetinių vitaminų, Sąjungoje laisvai prekiaujama paženklinus jį kaip ekologišką.

50 Tačiau konstatuotina, kad dėl to prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepateikia jokio klausimo, o prašyme priimti prejudicinį sprendimą nepateikta Procedūros reglamento 94 straipsnyje reikalaujamos informacijos. Taigi Teisingumo Teismas neturi išsakyti savo nuomonės šiuo klausimu (žr. šiuo klausimu Sprendimo *X ir X*, C-319/10 ir C-320/10, EU:C:2011:720, 28 punktą).

51 Esant šioms sąlygoms, į pateiktus klausimus atsakytina taip: Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punktas aiškintinas taip, kad naudoti vieną iš šioje nuostatoje nurodytų medžiagų pagal teisės aktus reikalaujama, tik jei pagal Sąjungos teisės taisyklę arba pagal Sąjungos teisę atitinkančią nacionalinės teisės taisyklę tiesiogiai reikalaujama įdėti minėtos medžiagos į maisto produktą tam, kad juo apskritai galėtų būti prekiaujama. Naudoti tokios medžiagos pagal teisės aktus, kaip tai suprantama pagal minėtą nuostatą, nereikalaujama, kai maisto produktu prekiaujama kaip maisto papildu, vartojant teiginį apie maistingumą ar sveikumą, arba kaip specialios mitybinės paskirties maisto produktu, net jeigu tai reiškia, kad tam, jog būtų laikomasi su medžiagų dėjimu į maisto produktus susijusių nuostatų, numatytų atitinkamai:

— Direktyvoje 2002/46,

— reglamentuose Nr. 1924/2006 ir 432/2012 ir

— Direktyvoje 2009/39 ir Reglamente Nr. 953/2009,

šio maisto produkto sudėtyje turi būti tam tikras nagrinėjamos medžiagos kiekis.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

52 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti tas teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

2008 m. rugsėjo 5 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 889/2008, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 834/2007 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklinimo įgyvendinimo taisyklės dėl ekologinės gamybos, ženklinimo ir kontrolės,

27 straipsnio 1 dalies f punktas aiškintinas taip, kad naudoti vieną iš šioje nuostatoje nurodytų medžiagų pagal teisės aktus reikalaujama, tik jei pagal Sąjungos teisės taisyklę arba pagal Sąjungos teisę atitinkančią nacionalinės teisės taisyklę tiesiogiai reikalaujama įdėti minėtos medžiagos į maisto produktą tam, kad juo apskritai galėtų būti prekiaujama. Naudoti tokios medžiagos pagal teisės aktus, kaip tai suprantama pagal minėtą nuostatą, nereikalaujama, kai maisto produktu prekiaujama kaip maisto papildu, vartojant teiginį apie maistingumą ar sveikumą, arba kaip specialios mitybinės paskirties maisto produktu, net jeigu tai reiškia, kad tam, jog būtų laikomasi su medžiagų dėjimu į maisto produktus susijusių nuostatų, numatytų atitinkamai:

— **2002 m. birželio 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2002/46/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su maisto papildais, suderinimo, iš dalies pakeistoje 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1137/2008,**

— **2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1924/2006 dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikatingumą ir 2012 m. gegužės 16 d. Komisijos reglamente (ES) Nr. 432/2012 dėl tam tikrų leidžiamų vartoti teiginių apie maisto produktų sveikumą, išskyrus teiginius apie susirgimo rizikos mažinimą, vaikų vystymąsi ir sveikatą, sąrašo sudarymo ir**

— **2009 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/39/EB dėl specialios mitybinės paskirties maisto produktų ir 2009 m. spalio 13 d. Komisijos reglamente (EB) Nr. 953/2009 dėl medžiagų, kurių konkrečiais mitybos tikslais gali būti dedama į specialios paskirties maisto produktus,**

šio maisto produkto sudėtyje turi būti tam tikras nagrinėjamos medžiagos kiekis.

Parašai.